

'Groen op de kaart' Beleidsplan openbaar groen 2022-2031 Gemeente Reusel-De Mierden Definitief Eco Consult gmm

Colofon

Dit document is opgesteld door:
Eco Consult - Groen, Monitoring & Management BV
Plesmanstraat 59-32, 3905 KZ Veenendaal

Telefoon: +3185 3038 627
E-mail: info@ecoconsult-gmm.nl
Website: www.ecoconsult-gmm.nl

Projectleider adviesbureau: Marieke Teunissen

Samenstelling: Rick Lieverse, Sacha Roering en Marieke Teunissen.

Foto's: Eco Consult (tenzij anders vermeld bij de foto)

Opdrachtgever: Gemeente Reusel-De Mierden
Contactpersoon: Sjoerd Oomens
Datum: 16 november 2021

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de samensteller en in overleg met de opdrachtgever.

Deze uitgave is met grote zorgvuldigheid samengesteld. Noch de samenstellers, noch de opdrachtgever zijn aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van onjuistheden en/of onvolkomenheden ten gevolge van het gebruik van deze uitgave.

INHOUD

INHOUD

1	INLEIDING
1.1	Aanleiding
1.2	Doelen
1.3	Afbakening
1.4	Status
1.5	Proces van participatie
1.6	Leeswijzer
2	KADERS GROENBELEID
2.1	Wet- en regelgeving
2.2	Uitgangspunten overkoepelend gemeentelijk beleid
2.3	Relaties met andere beleidsvelden
3	GROENVISIE EN -STRUCTUREN

4	BIODIVERSITEIT
5	DUURZAAMHEID EN KLIMAAT
6	SAMEN DOEN IN HET GROEN
7	GROEN-, BOS-, NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER
8	UITVOERINGSPROGRAMMA EN KOSTEN
BIJLAGE I	LIJST VAN PARTICIPANTEN
BIJLAGE II	KENGETALLEN GROEN
BIJLAGE III	VOORBEELD CROW-KWALITEITSNORMEN
BIJLAGE IV	OVERZICHT BEELDBEPALLENDE LOCATIES
BIJLAGE V	GROENSTRUCTUURKAARTEN EN LEGENDA
BIJLAGE VI	KOSTENSPECIFICATIE
BIJLAGE VII	UITVOERINGSPROGRAMMA
BIJLAGE VIII	UITKOMSTEN ENQUÊTE BEWONERSPANEL

1 INLEIDING

In dit hoofdstuk leggen we vast wat de aanleiding is voor het Beleidsplan openbaar groen voor de gemeente Reusel-De Mierden. We benoemen welke doelen we hiermee nastreven en beschrijven op welk groen het plan betrekking heeft. Ook brengen we in beeld hoe het plan tot stand is gekomen en wie hieraan hebben meegewerkt en/of inbreng hebben geleverd.

1.1 Aanleiding

Gemeente Reusel-De Mierden is bezig met het actualiseren van het groenbeleid. Het uiteindelijke doel is een integraal groenbeleidsplan dat ook kan gaan dienen als onderlegger voor de Omgevingsvisie en het -programma. Hiermee wordt invulling gegeven aan het besluit van de gemeente om voor alle disciplines binnen het Team Ruimtelijk Beheer een gelijksoortig beleidsplan te maken inclusief een bijbehorend beheerplan. De plannen voor wegen, verlichting en verkeer zijn inmiddels gereed en vastgesteld. Vanuit stedelijk water en klimaat staan nog zaken op de planning zoals o.a. het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP).

Het Beleidsplan en Beheerplan openbaar groen (in het vervolg aangeduid als beleidsplan) verwoorden de gemeentelijke groenvisie en beschrijven de kaders voor het gemeentelijk groen en bieden zodoende duidelijkheid over groene vraagstukken aan zowel de samenleving als de eigen in-terne organisatie. Beleids- en beheerdeel

Het Beleidsplan openbaar groen bestaat uit een beleids- en beheerdeel. Het beleidsdeel is ter besluitvorming door de Raad, het beheerdeel voor het College. Voor u ligt het beleidsdeel; dit bevat het beleidskader ten behoeve van het beheerdeel.

1.2 Doelen

Het Beleidsplan openbaar groen kent de volgende centrale doelen:

- Het formuleren van een integrale visie, ambities en doelen voor inrichting, gebruik en beheer van het gemeentelijk openbaar groen.
- Het ruimtelijk vertalen en op kaart vastleggen van de visie op het groen.
- Het aanwijzen van het belang, de betekenis en de functies van het groen.
- Het aanduiden van kansen voor versterking en ontwikkeling van de groenstructuur.

- Het vastleggen van het beleid (inclusief bijbehorende middelen) en ruimtelijk-functionele vertrekpunten voor inrichting, beheer en bescherming van groen en bomen. Deze zijn gekoppeld aan actuele thema's – zoals klimaatadaptatie en biodiversiteit – en specifieke vraagstukken in het groen.

1.3 Afbakening

Het nieuwe Beleidsplan openbaar groen omvat de volgende onderdelen:

- Openbaar groen binnen de dorpskernen Hooge Mierde, Hulsel, Lage Mierde en Reusel.
- Openbaar groen in het buitengebied van Reusel-De Mierden inclusief de gemeentelijke bos- en natuurgebieden.

Waar relevant is ook het groen van andere terreinbeheerders en particuliere eigenaren benoemd en/of op kaart weergegeven.

1.4 Status

Het Beleidsplan openbaar groen vormt de 'paraplu' voor het groenbeleid in de volledige breedte. De kaders voor de verschillende groene sectoren (in de kernen, landschap, bos- en natuurterreinen) zijn hierin opgenomen en wanneer relevant wordt aangehaakt/verwezen naar bestaande plannen. Definitieve keuzes worden uiteindelijk op het niveau van het bestemmingsplan c.q. omgevingsplan gemaakt, bijvoorbeeld als het gaat om de afweging tussen groen, bouwen en energie.

Het Beleidsplan openbaar groen is sturend en mede richtinggevend voor het bestuurlijk en ambtelijk handelen. Met het vaststellen van het Beleidsplan openbaar groen legt de gemeente het groenbeleid vast.

Zodoende zorgt het plan voor borging van de waarden, functies en ruimtelijke betekenis van groen. Bij weging van verschillende belangen (bv. eventuele uitbreiding bedrijventerrein ten koste van groen) maakt het duidelijk welk gewicht er aan het betreffende groen en/of bomen moet worden toegekend.

Zodra onderdelen van het Beleidsplan openbaar groen worden opgenomen in gemeentelijke regelgeving (bv. Verordening Fysieke Leefomgeving of het Omgevingsplan), zal er sprake zijn van rechtstreekse externe werking. Dat wil zeggen dat op de groenstructuurkaart vastgelegd groen behalve een beleidsmatige ook een juridische status krijgt. Dit is onder andere het geval bij de groenstructuurkaart waarop de bestaande en gewenste groene structuren en bijbehorende waarden zijn vastgelegd.

Met dit beleidsplan worden de uitgangspunten, kaders en/of randvoorwaarden voor het nieuwe groenbeleid ter besluitvorming aan de Raad voorgelegd. Beslissingen met eventuele financiële consequenties (kwaliteitsniveaus, levensduur, vervangingsbudgetten e.d.) zijn opnieuw afgewogen en kunnen zo nodig worden vertaald naar de gemeentelijke begroting.

1.5 Proces van participatie

Voorafgaand aan het opstellen van het Beleidsplan openbaar groen en het inkleuren van de ambities is ruimte geboden voor het meedenken door inwoners, belangenverenigingen/organisaties, dorpsraden, raadsfracties en ambtenaren.

Tijdens verschillende online-bijeenkomsten hebben de in bijlage I genoemde personen en groepen in verschillende samenstellingen bijgedragen. Inwoners hebben door het invullen van een enquête via het bestaande bewonerspanel hun mening gegeven en aandachtspunten benoemd.

De belangrijkste uitkomsten van deze bijeenkomsten en de enquête zijn steeds per onderwerp in het betreffende hoofdstuk verwerkt. Voor de resultaten van de enquête per vraag wordt verwezen naar bijlage VIII.

Mede op basis van de opgehaalde gegevens heeft een compacte kerngroep bestaande uit de beleidsmedewerkers van de verschillende teams van de gemeente en de adviseurs van Eco Consult het voorliggende beleidsplan samengesteld. Het concept-plan is tenslotte voor reactie teruggelegd bij de participanten (bijlage I).

1.6 Leeswijzer

Vanaf hoofdstuk 3 kennen de hoofdstukken een gelijke opbouw. Als eerste wordt de relevante wet- en regelgeving genoemd. Daarna volgen enkele sfeerfoto's van locaties waar het onderwerp van het

hoofdstuk betrekking op heeft. Vervolgens volgt een impressie van hetgeen we hebben opgehaald uit de participatie voor het Beleids- en beheerplan openbaar groen. Aansluitend is dan steeds op kernachtige wijze de gemeentelijke ambitie ten aanzien van het onderwerp verwoord (verder onderbouwd en uitgewerkt in het beheerdeel).

Elk hoofdstuk eindigt met een samenvattende tabel. Deze tabel bevat een overzicht van de beleidsafspraken ('wat spreken we af?') en hoe hieraan handen en voeten te geven ('wat werken we uit?'). Een deel van de uitwerking wordt automatisch ingevuld met het Beheerplan openbaar groen. Andere acties zullen op een passend moment tijdens de looptijd van het beleidsplan opgepakt worden. Een totaaloverzicht van alle beleidsafspraken met bijbehorende acties is opgenomen in bijlage VII, het uitvoeringsprogramma.

2 KADERS GROENBELEID

Net als voor de andere kapitaalgoederen van de gemeente als wegen, riolering en verlichting gelden er voor het openbaar groen beleid, wet- en regelgeving waarnaar moet worden gehandeld. Dit hoofdstuk geeft een samenvatting van de uitgangspunten vanuit de wettelijke kaders, het provinciaal beleid en overkoepelend gemeentelijk beleid.

2.1 Wet- en regelgeving

Het beheer van openbaar groen vindt plaats binnen de volgende wettelijke kaders en beleid:

- Nieuw Burgerlijk wetboek.
- Wet natuurbescherming.
- Natuur- en biodiversiteitsbeleid provincie Noord-Brabant.
- Water- en natuurbeleid waterschap.
- Omgevingsverordening.

2.2 Uitgangspunten overkoepelend gemeentelijk beleid

De Omgevingsvisie (2018), Beleidskader Sociaal Domein 'Samen Doen' (2016-2020) en de Toekomstvisie Gezamenlijk, Grenzeloos en Groen (2013) stellen de algemene kaders voor dit groenbeleid. Het gaat om de volgende vertrekpunten:

- Sterker maken van het Kempisch karakter in dorpskernen en buurtschappen met aandacht voor (in standhouden van) laanbeplantingen, cultuurhistorische waarden en inbedding in het landschap (Omgevingsvisie).
- Versterken van het Natuur Netwerk door middel van geïntegreerd bosbeheer, beekdalontwikkeling en aanleg van verbindingen tussen de bestaande bos- en heidegebieden (Omgevingsvisie).
- De verschillen tussen de vier landschapstypen (de oude agrarische cultuurlandschappen, de beekdalen, de jonge heideontginningen en de uitgestrekte bossen met heidecomplexen) beter zichtbaar maken (Omgevingsvisie).
- Stimuleren van een gezonde leefomgeving met ruimte voor groen, bewegen en ontmoeting (Beleidskader Sociaal Domein 'Samen Doen').
- Bij de herinrichting van de openbare ruimte rekening houden met de toegankelijkheid voor mensen met een beperking (Beleidskader Sociaal Domein 'Samen Doen').
- Uitbreiding van de opvangcapaciteit door infiltratie en verruiming van de beekdalen zijn speerpunten in relatie tot de klimaatopgave (Omgevingsvisie).
- Een robuuste landschappelijke inpassing van locaties met intensieve dierhouderij met aandacht voor ecologie en cultuurhistorie (Omgevingsvisie).
- Meer en betere groenvoorzieningen zijn wenselijk vanuit het positieve effect op gezondheid (Toekomstvisie Gezamenlijk, Grenzeloos en Groen).
- Herstellen van het Kempisch landschap en versterken van het landelijke karakter (Toekomstvisie Gezamenlijk, Grenzeloos en Groen).

2.3 Relaties met andere beleidsvelden

Het Beleidsplan openbaar groen beschrijft de belangrijkste thema's rondom openbaar groen. Hierbij geldt uiteraard dat 'groen' niet de enige speler is binnen de openbare ruimte. Er zal dus altijd afstemming gezocht moeten worden met de andere beheerdisciplines weg-, water- & rioolbeheer, verlichting en de beleidsvelden sport en recreatie, klimaat, ruimtelijke ordening, economie en sociaal-maatschappelijke diensten. Elke beheerdiscipline en beleidsveld kent zijn eigen vraagstukken en opgaven die vaak

in elkaar grijpen. Een integrale aanpak is dus een vereiste. Doel is om zo veel als mogelijk werk-met-werk te maken.

3 GROENVISIE EN -STRUCTUREN

Relevante plannen en regelgeving: Omgevingsvisie (2018), de Toekomstvisie Gezamenlijk, Grenzeloos en Groen (2013), Nota Ruimtelijke Kwaliteit – buitengebied (2021).

Wat willen onze inwoners, experts en belangenorganisaties?

o (Ruim) negen op de tien respondenten vindt groen om in te wandelen of fietsen (93%), groen als bijdrage aan de algemene gezondheid (90%), spelen of sporten (87%), voor na-tuur (85%) en om naar te kijken (85%) (zeer) belangrijk. Driekwart (77%) noemt groen als klimaatbijdrage als (zeer) belangrijk. In mindere mate vindt men groen als afscherming tussen privé en openbaar terrein (60%) en groen om de hond uit te laten (41%) (zeer) belangrijk (bewonersenquête)

o 'Ik denk dat in de toekomst de bewoners van Lage Mierde steeds ouder worden en dan kan het bos een te lange wandeling worden. Het is denk ik daarom belangrijk om groene plekken te behouden en eventueel een bankje neer te zetten. Op het grasveld bij de Naaldakker zouden meer bomen geplant kunnen worden zodat daar een mini-parkje gaat ontstaan. Het dorpsplein mag ook vergroend worden en een aantal parkeerplaatsen mag daarvoor opge-offerd worden.'

o 'Als inwoner van Reusel ervaar ik dat er 25 jaar geleden overal groen was. Nu is er veel bijgebouwd en verdwijnt er veel groen' (uit bijeenkomst met de dorpsraden).

o Belangrijk groen 'onaantastbaar' maken is te stellig, wel inzetten op extra beschermen en compenseren wat er verloren gaat (kernteam).

Onze visie op groen

Onze insteek is om het karakter van een 'aantrekkelijk groene, bos- en natuurlijke gemeente' op duurzame wijze te behouden en verder te versterken. Om dit te bereiken streven we ernaar dat bo-men, bos- en natuurgebieden, beken, groengebieden en bermen tezamen een robuust groen raamwerk vormen dat:

- Ervoor zorgt dat alle belangrijke groengebieden – binnen en buiten de kom – onderling verbonden zijn.
- Doordringt tot in de 'haarvaten' van de dorpen.
- Zorgt voor een groene, aantrekkelijke leefomgeving die uitnodigt voor ontspannende activiteiten en spontane ontmoetingen met gelegenheid voor Samen Doen.
- Ruimte en verbindingsmogelijkheden biedt voor een variatie aan gebiedseigen planten en dieren.
- Zorgt voor het opvangen en vasthouden van regenwater en het bieden van verkoeling bij hoge temperaturen.
- Bijdraagt aan de specifieke identiteit en eigen (groen)karakter van de dorpen en landschappelijke deelgebieden.
- Vakkundig onderhouden wordt met de focus op gezond, vitaal en duurzaam groen.

Wat spreken we af?

3. Groenstructuren

Wat spreken we af?

1. De groenstructuren worden gekoesterd, kennen een duurzame inrichting en krijgen prioriteit vanuit beheer en onderhoud.

2. Structuurgroen is in principe niet inwisselbaar en de nadruk ligt op instandhouding en benutten of creëren van kansen voor versterking en uitbreiding. Kansen voor versterking en uitbreiding zijn op hoofdlijnen aangeduid op de groenstructuurkaarten

3. In geval wegens zwaarwegend maatschappelijk belang structuurgroen of -bomen moeten wijken, vindt compensatie plaats.

4. Ruimtelijke ontwikkelingen worden aange-grepen als kansen om de groenstructuren te versterken, uit te breiden of ontbrekende schakels te realiseren; hierbij gelden zowel kwantiteits- als kwaliteitsnormen.

5. Minimaal het huidige groenareaal behouden en de ambitie om dit areaal te vergroten, waarbij het gemeentelijk kengetal van 75 m² per woning en 0,6 boom per inwoner geldt als minimum (zie bijlage II).

6. Het gemeenschappelijk belang van (structuur) groen weegt in principe zwaarder dan het individueel belang.

Wat werken we uit?

a. Beleidsplan openbaar groen en groen-structuurkaarten (zie separate kaartbij-lagen).

b. Verdere detaillering groenstructuur-kaarten buitengebied.

Protocol inpassing bestaand groen en bomen.

Spelregels voor de wijze van compensatie en besteding van gelden bij financiële compensatie

Uitwerking en kostenraming per idee/voorstel.

Notitie toepassing gemeentelijke groen-norm, waarin ook de areaalontwikkeling periodiek wordt geëvalueerd

Afwegingscriteria 'lusten en lasten' van groen (beheerplan).

4 Biodiversiteit

Relevante plannen en regelgeving: Wet natuurbescherming, Natuurbeheerplan Noord-Brabant (2021), Maatregelenkaart biodiversiteit Brabant, Omgevingsvisie gemeente Reusel-De Mierden (2018), Ecologisch bermbeheerplan Kempengemeenten (i.o.).

Wat willen onze inwoners, experts en belangenorganisaties?

- o Het gemeentelijk groen moet meer ruimte bieden voor biodiversiteit. Ook is het belangrijk om meer bekendheid te geven aan wat de gemeente zoal doet en waarom. In het bosbeheer is hier al meer aandacht voor, maar ontwikkelingen gaan daar veel langzamer (kernteam).
- o Het groen mag wel meer insectvriendelijk worden ingericht en beheerd. Er is nu bijvoorbeeld veel te veel kort gras waar weinig is te halen voor insecten (experts).
- o Bijna de helft (46%) vindt dat het openbaar groen overal waar mogelijk ingericht en beheerd moet worden voor natuur. Bijna vier op de tien (38%) vindt dat op bepaalde plaatsen in het dorp extra ruimte gemaakt moet worden voor natuur (bewonersenquête).
- o 'Wat het buitengebied betreft ... het zou geweldig zijn als de akkerbouwers een strook van hun grond zouden willen inzaaien met een natuurlijk bloem- of kruidenmengsel, bv. aan de straatkanten' (bewonersenquête).

Onze ambitie

De verscheidenheid aan inheemse planten en diersoorten, ook wel biodiversiteit genoemd, gaat wereldwijd sterk achteruit (zie indicatoren biodiversiteit CLO <https://www.clo.nl/indicatoren/nl1617-duiding-provinciale-indicatoren>). Er is landelijk veel aandacht voor herstel van biodiversiteit (Zie onder andere <https://www.samenvoerbiodiversiteit.nl>). Gemeente Reusel-De Mierden (h)erkent dit en wil meer inzetten op het herstel van biodiversiteit in het openbaar groen en dit actief uitdragen.

Verhoging van biodiversiteit is daarom een speerpunt in het gemeentelijk groenbeleid en krijgt van-uit het groenbeheer prioriteit. Zowel bij het ontwerp als het beheer van bos- en natuurgebieden, landschappelijke elementen en het groen en de speelplekken in de dorpskernen worden de mogelijkheden voor verhoging van de biodiversiteit benut.

Wat spreken af?

4. Biodiversiteit

Wat spreken we af?

1. Biodiversiteit krijgt meer prioriteit bij inrichting en beheer van groen en civiele en woning-bouwprojecten. We leggen het accent op het creëren van goede leefomstandigheden voor insecten (o.a. vlinders en bijen) en vogels en meer variatie in soorten beplanting waarmee gelijktijdig een brede basis wordt gelegd met geschikte habitats voor veel andere soorten.
2. We realiseren, aansluitend aan het Natuurnet-werk Brabant, een aaneengesloten lokaal na-tuurnetwerk van groene kerngebieden en ver-bindingszones waar inrichting en beheer zich expliciet richten op behoud, versterking en ont-wikkeling van natuurwaarden.
3. Het in kaart brengen van de beschermde soorten binnen het openbaar groen in de dorpsker-nen en van de landschappelijke elementen. In de bos- en natuurgebieden is voorzien in moni-toring via provincie. Het is een wettelijke taak om lokale populaties beschermde soorten mi-nimaal in stand te houden.
4. Zandwegen en bijbehorende bermen behou-den en ontwikkelen (koesteren) vanwege hun cultuurhistorische, landschappelijke, recreatie-ve en ecologische waarden.
5. Meer natuurlijke speelplekken realiseren als middel om natuur-beleving dichtbij huis te reali-seren in combinatie met verhoging biodiversi-teit

Wat werken we uit?

- a. Handreiking voor en voorbeelden van ontwerpen inclusief bij-behorend be-heer voor insecten en vogels.
 - b. Implementatie handreiking in ontwerp- en beheerprocessen.
 - c. Voorlichting aan inwoners over activi-teiten van de gemeente over biodiver-siteit.
 - d. Inbrengen van eisen en wensen voor groen- en natuurinclusief bouwen bij RO en vergunningverlening (VTH).
 - a. Realisatie voorgestelde locaties voor ecologisch groen en eco-logische struc-turen (zie separate kaartbijlagen).
 - b. Beheeradvies voor aangeduide kans-rijke locaties en ecologische structuren inclusief ecologisch werkprotocol
 - a. Monitoringsplan van beschermde en Rode Lijst soorten (focus op vogels met vaste nesten, boombewonende vlee-ruizen, vlinders en insecten met waardplanten in openbaar groen, vaat-plan-ten).
 - b. Op basis daarvan besluiten of inzetten van een gedragscode meerwaarde heeft en of aanpassing van beheer noodzakelijk is.
 - c. Uitvoeren monitoring op basis van monitoringsplan.
- Beleed en aanpak beheer van zandwegen en bijbehorende bermen.
- Speelplan met (meer) ruimte voor natuur-lijk spelen (primaat team MO).

5 DUURZAAMHEID EN KLIMAAT

Relevante plannen en regelgeving: Klimaatwet, Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie, gemeentelijke klimaat-stresstest.

Wat willen onze inwoners, experts en belangenorganisaties?

- o Er is extra groen nodig, zeker op plekken waar behoefte is aan extra wateropvang of voor het tegengaan van hittestress op bijvoorbeeld de bedrijventerreinen (kernteam).

o Groen kan veel beter - dan nu het geval is - benut worden voor klimaatadaptatie. Daarbij vooral inzetten op de specifieke kwaliteiten die groen hiervoor biedt. Het gaat dan niet alleen om extra vierkante meters groen, maar ook kwalitatief hoogwaardig groen (kernteam).
 o Bijna negen op de tien (85%) vindt dat groen een geschikt middel is om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen, zoals pieken bij wateroverlast (87%). Om de vergroening in de praktijk te brengen, vindt drie kwart (76%) dat alle overbodige verhardingen mogen worden omgevormd naar groen. Zeven op de tien (69%) vindt dat extra bomen geplant moe-ten worden om de dorpen koel te houden (bewonersenquête).

Onze ambitie

Als gevolg van de mondiale opwarming is het klimaat aan het veranderen. Naar verwachting zal dit in de nabije en verdere toekomst steeds vaker gaan leiden tot hittestress, wateroverlast en periodes van droogte. Duurzaam behoud, versterking en ontwikkeling van groen zien wij hierbij als één van de belangrijkste manieren om hierop te anticiperen. Ons streven is dat de dorpen, gehuchten en buitengebied ruim ingebed zijn in het groen. Hierbij is het belangrijk dat het groen gezond, duurzaam en multifunctioneel inzetbaar is, zodat de gewenste bijdragen op het gebied van verkoeling, schaduwwerking en wateropvang zo goed mogelijk vervuld kunnen worden.

Wat spreken af?

5. Duurzaamheid en klimaat

Wat spreken we af?

1. Groen beter benutten voor het vasthouden van water (sponswerking, buffer/retentie).
2. Inzetten op behoud en herstel van hoofdstructuren als bijdrage aan klimaatadaptieve dorpskernen.
3. Inzetten op vergroening bij alle ruimtelijke projecten.
4. Locaties voor duurzame energieopwekking combineren met het realiseren van groene kansen en opgaven.
5. Stimuleren vergroening van schoolpleinen, particuliere tuinen en erven.

Wat werken we uit?

- a. Extra groen aanbrengen op aangewezen 'vergroeningslocaties'*.
 - b. Inrichting van bestaand groen aanpassen op functie voor opvang en vasthouden regenwater*.
 - c. In kaart brengen overbodige verhardingen ten behoeve van gemeentebreed 'onthardingsplan'*.
 - a. Uitvoering geven aan voorstellen en kansen zoals aangeduid op de groenstructuurkaarten.
 - b. Inventarisatie locaties en routes met noodzaak voor extra schaduw ten behoeve van 'schaduw-plan'*.
- Invoeren 'vergroeningstoets'.
- Opstellen groene eisen en randvoorwaarden voor nieuw te ontwikkelen duurzame energielocaties*.
- Opzetten stimuleringsregeling inclusief subsidie en ondersteuning**.

* vanuit groen aanhaken bij gemeentelijk klimaatplan;

** vanuit groen aanhaken bij Samen Doen en klimaatplan.

6 SAMEN DOEN IN HET GROEN

Relevante plannen en regelgeving: Omgevingswet, Kadernota burgerparticipatie (2013).

Wat willen onze inwoners, experts en belangenorganisaties?

- o Een derde (33%) wil graag meedenken over plannen voor het openbaar groen, drie op de tien (31%) werkt graag een enkele keer mee bij een speciale activiteit in het groen en een kleine groep (5%) is bereid om op regelmatige basis mee te werken in het onderhoud. Daar staat tegenover dat een relatief grote groep (28%) aangeeft niet persé betrokken te hoeven worden bij planvorming, aanleg of onderhoud van het groen (bewonersenquête)
- o 'Laat mij de perkjes rond ons huis zelf met bloemen inzaaien, of we doen het samen met de buurt' 'Laat de buurt via de buurtvereniging zelf ideeën aandragen en maak ze deelgenoot in de oplossing of betrek ze bij de uitvoering' (bewonersenquête)
- o Voor wat betreft meedenken bij plannen en eenmalige uitvoeringsacties gebeurt er al het nodige; echter heldere kaders en duidelijke spelregels worden gemist (kernteam)

Onze ambitie

Wij hechten veel belang aan het betrekken van onze inwoners en ondernemers bij het maken van plannen en het uitvoeren van werkzaamheden in de openbare ruimte. Wij willen ruimte bieden aan groene initiatieven uit de samenleving en vrijwillige inzet om deze te realiseren. Dit maakt niet alleen dat er een 'plus' op de inrichting en het onderhoud van het groen gezet kan worden, maar ook dat inwoners en ondernemers hun betrokkenheid en invloed op hun leefomgeving kunnen vergroten. Tevens biedt het kansen om het gebruik van het groen verder te stimuleren (bv. groen ommetje, buurtmoestuin).

6. Samen doen in het groen

Wat spreken we af?

1. Bij herinrichting van het groen op buurtniveau worden omwonenden/belanghebbenden vanaf planfase betrokken.

Wat werken we uit?

- Onderzoek naar mogelijkheid voor opzetten gemeentebreed digitaal platform voor bewonersparticipatie*.

2. Inwoners en georganiseerde groepen kunnen hun groene initiatieven of ideeën aanmelden bij de gemeente voor ondersteuning en/of subsidie.	Opzetten jaarlijks stimuleringsplan met subsidies en/of ambtelijke ondersteuning voor het ten uitvoer brengen van initiatieven*.
3. Inwoners kunnen meewerken in het onderhoud van het groen om te zorgen voor een 'plus' op het onderhoud. De inrichting van het groen blijft in stand.	Opstellen van spelregels voor het meewerken in het groen en hier budget tegenoverstellen.
4. Inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen kunnen gemeentelijk groen adopteren. De inrichting van het groen kan/mag wijzigen en een overeenkomst is noodzakelijk.	Opstellen spelregels voor adoptie van openbaar groen inclusief de mogelijkheid voor parkmanagement.
5. Aankoop van woonomgevingsgroen ten behoeve van tuinuitbreiding is onder voorwaarden mogelijk.	Kader grondverkoop opnieuw vaststellen (via nota grondbeleid).

* vanuit groen aanhaken op Samen Doen.

7 GROEN-, BOS-, NATUUR- EN LANDSCHAPSBEHEER

Relevante plannen en regelgeving: Nota Ruimtelijke kwaliteit (2021), Landelijke lijst Monumentale bomen; Algemene Plaatselijke Verordening-afdeling Bewaren houtopstanden, Handboek Openbare Ruimte.

Wat willen onze inwoners, experts en belangenorganisaties?

- o Bijna de helft (47%) van de respondenten vindt het onderhoudsniveau van het groen te laag en vindt dat het hoger en/of anders moet. Vier op de tien (42%) vindt dat het onderhoudsniveau prima voldoet (enquête)
- o Zes op de tien (59%) vindt dat beperkt rendementsverlies van zonnepanelen geen aanleiding is voor de kap van een waardevolle boom (enquête)
- o We moeten kunnen genieten van hetgeen we als gemeenschap in bezit hebben. Dit stelt wel eisen aan het beheer en onderhoud én het juiste gebruik. Dus ook toezicht houden en handhaven als we eisen en richtlijnen stellen aan het gebruik (dorpsraad)
- o 'Te grote bomen m.n. in centrum geven te veel overlast, sterke wortelgroei, zodat wandelpaden onbegaanbaar worden. Ze staan te dicht bij de huizen, dus schaduw op zonnepanelen' (enquête)
- o 'We zouden veel bewuster bomen moeten planten die (weer) geschiedenis mogen maken. Zoals bijvoorbeeld toen in de ontginningstijd lanen werden aangeplant' (expertgroep)

Onze ambitie

De plantsoenen, bomen, bossen, natuurgebieden, landschapselementen en bermen vormen het groene kapitaal van onze gemeente waaraan we tal van functies en waarden toekennen. Dit groen is onmisbaar voor een prettige en gezonde leefomgeving voor mens, dier en plant, zowel nu als in de toekomst. Het groen kan deze functies allen langdurig vervullen door het groen kwaliteitsgericht, vakkundig en kostenefficiënt te beheren, vervangingen en renovaties tijdig en accuraat uit te voeren en overlast te voorkomen of te beperken.

Voor het groen in de kernen geldt hierbij de in de loop der jaren ontstane streekeigen aanpak volgens het 'Kempisch concept' als vertrekpunt. Het 'Kempisch concept' houdt in een veelzijdig gebruik van hagen en/of als blokhaag gesnoeide beplantingsvakken als straatbegeleidende beplantingen, veelal met hierin geplaatste aaneengesloten bomenrijen of als omzoming van grotere ga-zons. Dit geeft een rustig ogend, samenhangend beplantingsbeeld met een nette uitstraling dat gelijkwaardig op een efficiënte, hoofdzakelijk machinale wijze te onderhouden is. Deze aanpak is in aanvang door gemeente Bladel samen met KempenPlus ontwikkeld en vervolgens ook in de andere Kempengemeenten geïntroduceerd.

Wij beschouwen bomen als de belangrijkste groenelementen in de openbare ruimte en dragers van de aangewezen groenstructuren waarbij ze tevens uiteenlopende functies vervullen of waarden vertegenwoordigen. Om te zorgen dat bomen nu en in de toekomst optimaal kunnen functioneren, zetten wij primair in op het behouden en creëren van goede groeiplaatsen en een planmatige aanpak van het boombeheer zodat jonge bomen kunnen uitgroeien tot waardevolle volwassen exemplaren en volwassen bomen voor lange tijd duurzaam kunnen functioneren. Tot slot koesteren wij de (toekomstige) monumentale bomen door hieraan vanuit het beheer extra aandacht te geven en de bescherming te borgen.

Multidisciplinaire strategie nodig

Het al of niet oplossen van bestaande knelpunten en/of tijdig inspelen op verwachte ontwikkelingen ten aanzien van klimaatverandering (weersextremen), (grond)waterhuishouding (te droog/te nat) en bodem (verzuring) vragen de komende planperiode de hoogste aandacht en zijn in de basis bepalend voor het al of niet behalen van de hiervoor genoemde ambities voor groen in het algemeen en de bos- en natuurterreinen in het bijzonder. De aanpak van deze problematiek overstijgt echter de reikwijdte van het gemeentelijke groenbeleid en vraagt om een multidisciplinaire en overkoepelende strategie.

Voor wat betreft de bossen, natuurterreinen en kleine landschapselementen streven we naar een multifunctionele invulling waarbij natuur, recreatie en houtproductie (bossen) leidend zijn. We zetten in op

het creëren van de juiste randvoorwaarden voor natuurherstel en brengen versterkingen aan waar nodig. De bossen worden op basis van de beproefde methode geïntegreerd bosbeheer ontwikkeld naar gevarieerde eenheden met een steeds verder toenemende natuurkwaliteit en zones voor recreatie. De beheermethode geïntegreerd bosbeheer is gericht op het samengaan van de functies natuur, recreatie en houtproductie, waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van natuurlijke processen. Deze methodiek wordt sinds 2004 toegepast, waarbij onder meer wordt toegevoerd naar meer inheems loofhout, meer variatie en menging, meer oud bos, meer struiken, meer dood hout, goed ontwikkelde bosranden en lage investeringen.

Wat spreken af?

7. Groen-, bos-, natuur- en landschapsbeheer

Wat spreken we af?

1. Inzetten op kwaliteitsgestuurd onderhoud met per gebiedstype een bijbehorend kwaliteitsniveau.

2. Koesteren en doorontwikkelen van het 'Kempisch concept'.

3. Beeldbepalende (groen)locaties (bijlage IV) krijgen een kwaliteitsimpuls zowel qua inrichting als onderhoudsniveau.

4. Op structurele basis investeren in renovatie, vervanging en versterking en/of uitbreiding van de groenvoorzieningen.

5. Speciale aandacht voor bomen als belangrijkste en beeldbepalende groenelementen.

6. Planmatige aanpak van overlast als gevolg van groenvoorzieningen.

7. Planmatige aanpak van invasieve soorten.

8. Voortzetten beheermethode geïntegreerd bosbeheer en inspelen op recente ontwikkelingen ten aanzien van biodiversiteit, gebruiksdruk en klimaat

Wat werken we uit?

a. Zoneringskaart met kwaliteitsniveaus (CROW) voor de gehele gemeente inclusief lijst met beeldbepalende locaties (beheerplan).
 b. Monitoringsplan voor bestektoezicht en terugkoppeling naar het beleid.

c. Training kwaliteitsgestuurd werken voor medewerkers en onderhoudspartijen.

d. Systematische monitoring onderhoudskwaliteit (bestekmeting en beleidsschouw).

Opstellen programma van eisen voor ontwerp en inrichting van groenvoorzieningen in de dorpskernen.

a. Verbetering inrichtingskwaliteit van de beeldbepalende locaties (plan incl. uitvoering)

b. Verhoging onderhoudskwaliteit beeldbepalende locaties (van B naar A)

Kostenraming regulier onderhoud, afschrijving en investeringen (zie H8).

a. Inventarisatie en plan van aanpak verbetering groeiplaatsen en vervanging van bomen in de dorpskernen en het buitengebied.

b. Werkplan snoeien en bestek

c. Onderbouwen aanwijzing (toekomstig) monumentale en markante bomen in combinatie met ondersteunend beleid en uitvoeringsmaatregelen.

d. Actualiseren APV, onderdeel Bewaren houtopstanden en koppelen aan vernieuwde groenbeleid.

Criteria voor het wegen van overlast en bepalen uit te voeren maatregelen (beheerplan).

Protocol ten behoeve van het voorkomen, bestrijden en/of beperken van overlastgevend invasieve soorten.

Uitgangspunten voor het beheer van bossen, natuurterreinen en landschapselementen (beheerplan).

Specifieke beheer-/werkplannen (Bosgroep en gemeente).

8 UITVOERINGSPROGRAMMA EN KOSTEN

Relevante plannen en regelgeving: Zorgplicht Nieuw Burgerlijk wetboek, Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, zie <https://wetten.overheid.nl/BWBR0014606/2019-07-01>)

Door de bevolkingsgroei, veranderende leefwijze, bouw van woningen en bedrijven en ontwikkelingen op het gebied van het klimaat is onze blik op groen veranderd. Buiten kunnen bewegen, elkaar ontmoeten, frisse lucht inademen, gezond en prettig voelen, droge voeten houden en warmte of verkoeling kunnen opzoeken. Groen kan dit allemaal leveren en meer! Groen is dus een effectieve en efficiënte manier om in één keer vele maatschappelijk gewenste functies te vervullen! Groen is dus 7 en meer halen en 1 betalen.

In dit hoofdstuk volgt een overzicht van de opbouw van de kosten van het groenonderhoud op basis van de in de vorige hoofdstukken genoemde ambities en beleidlijnen en de kosten voor de uitvoering van dit plan. Per onderwerp zijn aan het eind steeds de begrote kosten vermeld.

Regulier onderhoud

Het regulier onderhoud (exploitatiebudgetten) bestaat uit het verzorgend en technisch onderhoud van het groen binnen en buiten de kom. Door het verzorgend en technisch onderhoud op de juiste wijze en volledig uit te voeren, kunnen de groenvoorzieningen duurzaam in stand blijven volgens het de afgesproken onderhoudskwaliteit. De afgelopen jaren is echter met name op het openbaar groen bezuinigd

en zijn investeringen achterwege gebleven, waardoor momenteel op diverse locaties zowel de technische staat als de verzorgingsgraad niet meer voldoen.

Er wordt gewerkt op basis van een zonering in onderhoudskwaliteiten volgens CROW-kwaliteitsnomen. Zie bijlage III voor enkele voorbeelden ervan.

A+	A	B	C	D
Zeer goed Nagenoeg onge-schonden	Goed Mooi en comfortabel	Voldoende Functioneel	Matig Onrustig beeld, enige hinder	Slecht Functieverlies en Kapitaalvernietiging

Differentiatie van de onderhoudskwaliteit naar gebiedstype leidt tot het volgende kwaliteitsprofiel:

- Centra: A
- (optioneel) Beeldbepalende locaties: A
- Hoofdwegen en woongebied: B
- Bedrijventerreinen en buitengebied: C

Deze niveaus hebben alleen betrekking op het onderhoud. Als de inrichting daar niet op is afgestemd, dan is de gewenste onderhoudskwaliteit niet of alleen met extra inspanningen te bereiken. Op diverse locaties in de gemeente is de inrichtingskwaliteit niet meer op orde met als gevolg dat de afgesproken onderhoudskwaliteit niet meer wordt bereikt.

In de afgelopen jaren is er gewerkt onder de noemer 'sober en genuanceerd'. Zo is het aantal knipbeurten van bepaalde hagen teruggebracht naar slechts 1 keer per jaar, hetgeen in de praktijk op tal van locaties tot klachten leidt en/of zorgt voor onveilige situaties. Op een aantal locaties (zoals rondom scholen, smallere voet- of fietspaden of oversteekplaatsen) leidt de verlaagde knipfrequentie tot te smalle doorgangen (o.a. voor mindervaliden) of beperken het uitzicht (o.a. voor overstekende kinderen). Ook het kantensteken langs grasvelden is teruggebracht tot 1 keer per jaar, waardoor het gras verder over de verharding groeit. Dit heeft een negatieve invloed op het netheidsbeeld en beheerbaarheid. Ook vanuit het participatietraject is dit duidelijk naar voren gekomen. Met dit beleidsplan willen we daarom op basis van een heldere, meetbare en eenduidige doorgevoerde onderhoudskwaliteit (conform A- B- en C-CROW-kwaliteit) werken en op basis daarvan afspraken met uitvoerende partijen maken.

De kosten van het duurzaam in stand houden van bovengenoemde kwaliteitsprofiel zijn geraamd op € 830.000 per jaar (zie bijlage VI), dit betreft kosten exclusief de ureninzet van eigen personeel, gebaseerd op de doorrekening uit het Groenplan 2020-2024 en inclusief diverse doorgevoerde bezuinigingen (nuanceringen).

Desondanks verwachten wij dat we de oorspronkelijk begrote kosten kunnen verlagen door:

- Maximaal werk met werk te maken door projecten integraal uit te voeren en te co-financieren met andere (beheer)disciplines.
- Aanbestedingsvoordelen te halen.
- Waar dit technisch en qua veiligheid mogelijk is, levensduurverlengende maatregelen toe te passen.

Door ook de eerder doorgevoerde aanpassingen van het beheer (nuanceringen als verlaagde frequenties voor knippen hagen en snoeien sierheesters) vrijwel op te heffen en primair in te zetten op kwaliteitsgericht beheer conform CROW-kwaliteitsniveaus (met minimale nuancering) verwachten wij de kosten voor het reguliere onderhoud te kunnen reduceren tot € 680.000 per jaar.

Groenplan 2020-2024

De achterliggende berekeningen voor het reguliere (groen)onderhoud en de vervangingsinvestering zijn gebaseerd op de doorrekening in het 'Groenplan Reusel-De Mierden 2020 t/m 2024 (Antea). Deze doorrekening is gebaseerd op marktconforme prijzen, onderbouwd door maatregelenpakketten, waar-bij is uitgegaan van een landelijke standaard die op onderdelen is aangepast aan de lokale situatie.

Vervanging

Dit betreft het planmatig en grootschalig 'rooien en herplanten' van bomen en plantsoen die zich aan het einde van hun levenscyclus bevinden, waarbij nieuwe keuzes kunnen worden gemaakt voor wat betreft vormgeving en invulling. In het huidige groenbudget wordt echter GEEN rekening gehouden met afschrijvingen van groen of investeringen voor vervangingen. In de praktijk betekent dit dat bij uitval of renovatie er dus geen geld beschikbaar is voor vervangende of nieuwe aanplant. Dit geldt zowel voor het reguliere groenbeheer als integrale herinrichtingsprojecten. Tot op heden wordt dit pragmatisch opgelost door hiervoor achteraf in de jaarrekening verantwoording af te leggen of apart extra middelen

aan te vragen. Het mag duidelijk zijn dat dit begrotingstechnisch ongewenst is en geen structurele oplossing kan zijn. Gemiddeld genomen gaat het in de planperiode 2022-2031 om 2 grotere herinrichtingsprojecten (weg-/rioolreconstructie) waarbij vanuit groen een bijdrage van gemiddeld € 100.000 per project voor de groeninrichting als realistische schatting geldt.

Veilig groen op basis van beheerplan

Voor het groen geldt een zorgplicht waarbij het zorgen voor veilige groenvoorzieningen op basis van een beheerplan een wettelijke taak/verantwoording is voor gemeente. Een dergelijk beheerplan dient gebaseerd te zijn op de actuele situatie. Provincies hebben de taak hierop toe te zien (onderhoud kapi-taalgoederen provincie Noord-Brabant, zie o.a paragraaf 2.6 over achterstallig onderhoud).

Veel groen in de gemeente is aangelegd in de periode 1950-1980 en raakt hiermee 'op leeftijd'. Dit betekent dat veel groen het einde van zijn levensduur heeft bereikt en toe is aan renovatie. Daar komt bij dat er – vanwege het ontbreken van een vervangingsbudget – slechts minimaal is geïnvesteerd in vervanging van groen. Dat is buiten zichtbaar aan het worden: er vallen gaten in de beplantingsvakken en steeds meer bomen vallen weg. Uit het veldwerk voor dit beleidsplan blijkt dat anno 2021 vooral cultureelrijke beplantingen (heesters, bodembedekkers, hagen) een afgenomen technische kwaliteit laten zien en renovatie op steeds meer locaties urgent is of op korte termijn zal gaan worden.

Dit maakt dat het van groot belang is om in de begroting structurele middelen op te nemen voor het vervangen van het groen. Door dit budget slim in te zetten, kunnen in combinatie hiermee niet alleen de broodnodige inhaalslag voor het op orde brengen van de technische kwaliteit worden gerealiseerd maar ook een deel van de verbeter- en omvormingsvoorstellen – zoals die naar voren komen uit dit plan en bijbehorende groenstructuurkaarten.

De vervangingskosten zijn berekend op basis van een theoretische afschrijving (areaal vermenig-vuldigd met de aanlegkosten gedeeld door de afschrijvingstermijn). Het totaalbedrag voor het groenkapitaal bedraagt afgerond 12,5 miljoen. Uitgaande van gemiddelde vervangingstermijnen van 40 en 80 jaar bedragen de jaarlijkse vervangingsinvesteringen € 310.000. Dit komt overeen met het bedrag in het Groenplan 2020-2024. De kapitaallasten in de begroting worden hiermee jaar-lijks met € 7.000 verhoogd.

Projecten uitvoering Beleidsplan openbaar groen

In de voorgaande hoofdstukken zijn per onderwerp onder de noemer 'wat werken we uit' diverse thematische acties en projecten benoemd. Sommige hiervan zullen in het beheerplan worden uit-gewerkt. Voor andere acties en projecten zal een apart traject gevolgd moeten worden waarvoor ex-tra middelen nodig zijn. Voor een overzicht van alle acties en projecten – inclusief kosten en periode van uitvoering – wordt verwezen naar bijlage VII, het uitvoeringsprogramma. Voor de planperiode 2022-2031 zijn de incidentele totale kosten geraamd op € 205.000. Dit betekent dat verspreid over de planperiode jaarlijks gemiddeld een bedrag van € 20.500 nodig is om uitvoering te geven aan de thematische acties en projecten van het Beleidsplan openbaar groen. Daarnaast zijn er een aantal projecten zoals monitoring die jaarlijks terugkeren; hier is een bedrag van € 70.000 per jaar ge-raamd. Dit laatste bedrag is inclusief het inhuren van tijdelijke extra formatie om een aantal project uit te kunnen voeren.

Het verhogen van de door samenleving benoemde 'beeldbepalende locaties' (zie bijlage IV) naar CROW A-niveau vraagt om een verhoging van het reguliere onderhoudsbudget van € 75.000 per jaar.

Tot slot geldt dat de groenstructuurkaart diverse locaties en gebieden aanduidt waar realisatie, versterking en ontwikkeling van het groen gewenst is (bv. doorzetten bomenstructuren, vergroenen van stenige gebieden, omschakeling naar ecologisch groenbeheer, realiseren nieuwe groene verbindingen etc.). Insteek vanuit het Beleidsplan openbaar groen is dat deze groenruimtelijke wensen en ideeën gerealiseerd worden door slimme combinaties te maken met te renoveren groen, integrale herinrichtingsplannen, stedelijke in- en uitbreidingen, uitvoering van klimaatplannen, gezamenlijke aanpak met andere partijen en/of subsidiemogelijkheden. Ook is het uitgangspunt dat het omschakelen naar andere beheermethoden (bv. extensief maaibeheer) of inrichtingen (omvorming van cultureel groen naar natuurlijk groen) binnen de voorgestelde vervangingsinvestering kan plaatsvinden. Verwachting is dan ook dat voor het uitvoeren van de inrichtings- en beheervoorstellen gedurende komende planperiode geen aanvullende investeringen nodig zullen zijn.

Samenvattend kostenoverzicht

Gelet op de resultaten uit het doorlopen traject en de financiële omstandigheden eind 2021 is de verwachting dat met een jaarlijks budget van € 680.000 voor het regulier groenonderhoud de gewenste kwaliteitsslag en een consistent groenonderhoud zijn te realiseren. Dit budget is gebaseerd op de hoogst geprioriteerde onderhoudsmaatregelen: hagen knippen, sierheesters snoeien en gefaseerd maaibeheer bermen. De laagst geprioriteerde onderhoudsmaatregelen (graskanten steken en stamschot verwijderen) worden op de huidige werkwijze voortgezet (instandhouding van de nu-ancing). Dit wordt in het Beheerplan openbaar groen nader gemotiveerd.

Na vaststelling van dit beleidsplan kan op basis van het uitvoeringsprogramma 2022-2031 jaarlijks integraal (met andere beheerdisciplines) worden afgewogen aan welke belangrijke of actuele beleidsambities uitvoering wordt gegeven.

Kostenpost	Berekende kosten (Groen-plan 2020-2024)
1. Regulier groenonderhoud op onderhoudsniveau A, B en C (met minimale nuancering en exclusief inkomsten bosbeheer (Deze schommelen momenteel zeer sterk en zijn daarom niet genoemd))	€ 680.000 per jaar
2. Vervangingsbudget (gemiddelde afschrijving 40 en 80 jaar) Betreft renovatie, vervanging, bijdrage integrale herinrichtingsprojecten, kwaliteitsimpuls beeldbepalende locaties en uitvoering inrichtings- en beheer-voorstellen groenstructuur (cumulatieve kapitaallasten t.g.v. € 310.000)	€ 7.000 per jaar
3. Kosten Uitvoeringsprogramma Beleidsplan openbaar groen (projectenlijst) als uitvoering van nieuwe beleid (zie bijlage VII)	Periode 2022-2031
EXTRA INVESTERINGEN	
a. Incidentele kosten (€ 205.000 gespreid over voor 10 jaar)	(€ 20.500 per jaar)
b. Jaarlijks terugkerende kosten (o.a. monitoring)	(€ 70.000 per jaar)
c. Meerkosten voor verhogen onderhoudskwaliteit beeldbepalende locaties volgens verzoek in motie RA058	(€ 75.000 per jaar)
De inzet van deze incidentele en structurele projectkosten jaarlijks nader overwegen binnen P&C-cyclus/ bestemmingsreserve	

*Aldus besloten in de raadsvergadering van 16 november 2021.
De raad voornoemd,
de griffier,
De heer J.C.M. van Berkel
de voorzitter,
A.J.M.H. van de Ven*